

kezdőoldal (/) hírek (/hirek) visszhang (/visszhang) interjú (/interju) tárca (/tarca)

(/banner/ugras/37)

múltkor (/multkor) pécs (/pecs) külföld (/kulfold) print (/print)

Kortársunk, Petőfi

Radnai Dániel Szabolcs

Tweet Share

Címkek: radnai daniel szabolcs (/hirek/cimke/radnai-daniel-szabolcs), beszámoló (/hirek/cimke/beszamolo), petőfi konferencia (/hirek/cimke/petofi-konferencia)

Bárhol is porladnak Petőfi Sándor földi maradványai, az elmúlt és elkövetkező hetekben-hónapokban nem igazán lesz nyugta a lánglelkű költőnek. Radnai Dániel Szabolcs beszámolója a november 11-én rendezett Petőfi Sándor-konferenciáról.

Radnai Dániel Szabolcs írásai a Jelenkor folyóiratban >

(/szerzoink/irasai/3216)

A vésszesen közelgő bicentenárium révületében egyre-másra szerveződnek Petőfi Sándor talányos személyiségét, gazdag életművét és aktualitását tárgyaló konferenciák, ülésszakok,

viták. Az adatbőséggel szembeni tehetetlenségtől kissé már paranoiás irodalmár pedig némi rémülettel képzeli maga elé azt a temérdek mennyiségű konferencia-kiadványt, tanulmánykötetet, monográfiát, kiállítási katalógust, interjút és cikket, amelyek ennek következményeként fognak megjelenni a jövő esztendőben és azután. Az idei év folyamán új fozatra kapcsolt „Petőfi-láz” ígézetében rendezett országos konferenciát a költőről az *Irodalmi Magazin* szerkesztősége is.

A Károli Gáspár Református Egyetemen megrendezett egynapos tanácskozás kerekasztal-beszélgetéssel vette kezdetét, mely a *Petőfi-kultusz*, *Petőfi-kutatás* címet viselte. A beszélgetés résztvevői Kulin Ferenc, a KRE BTK egykori dékánja, Margócsy István, az ELTE BTK nyugalmazott docense, Szilágyi Márton, az ELTE BTK egyetemi tanára és Ratzky Rita, a Petőfi Irodalmi Múzeum egykori főigazgatója voltak, Molnár Krisztina, az *Irodalmi Magazin* szerkesztője moderálásával. A beszélgetés első felében Petőfi korszerűségéről és a mai olvasó megszólíthatóságáról esett szó. A beszélgetés résztvevőinek mindegyike beszámolt saját élményeiről azzal kapcsolatban, hogy miképp viszonyultak egykori és mai diákjaik Petőfi életművéhez, illetve az életmű elfeledett, s épp ezért gyakran meghökkenítő darabjaihoz. (Többek között Margócsy István és Szilágyi Márton is mesélt arról, hogy az utóbbi években milyen gyakran tapasztaltak meglepettséget egyetemi hallgatóktól egy-egy kevéssé ismert Petőfi-szöveg kapcsán, mondván „Jé, ezt is Petőfi írta?”) Az életrajz és az életmű irodalomtörténeti feltérképezésének ma is aktuális lehetőségei kapcsán a Petőfi-költeményeket közreadó kritikai

cseri lászló (/hirek/cimke/cseri-laszlo), fotóesszé (/hirek/cimke/fotoessze), ágoston zoltán (/hirek/cimke/agoston-zoltan), print (/hirek/cimke/print), lapszámajánló (/hirek/cimke/lapszamanlo), kiss tiber noé (/hirek/cimke/kiss-tiber-noe), pécs (/hirek/cimke/pecs), művészetek és irodalom háza (/hirek/cimke/muveszetek-es-irodalom-haza), magvető (/hirek/cimke/magveto), mohácsi balázs (/hirek/cimke/mohacsi-balazs), görfői balázs (/hirek/cimke/gorfoi-balazs), bertók lászló (/hirek/cimke/bertok-laszlo), keresztesi józsef (/hirek/cimke/keresztesi-jozsef), szatmári áron (/hirek/cimke/szatmari-aron), pannon filharmonikusok (/hirek/cimke/pannon-filharmonikusok), nekrológ (/hirek/cimke/nekrolog), szolláth dávid (/hirek/cimke/szollath-david), fekete richárd (/hirek/cimke/fekete-richard), havasréti józsef (/hirek/cimke/havasreti-jozsef), csorba győző könyvtár (/hirek/cimke/csorba-gyozo-konyvtar), modern magyar képtár (/hirek/cimke/modern-magyar-keptar), tárca (/hirek/cimke/tarca), parti nagy lajos (/hirek/cimke/parti-nagy-lajos), kodály központ (/hirek/cimke/kodaly-kozpont), jelenkor (/hirek/cimke/jelenkor), éves lapzárta (/hirek/cimke/eves-lapzarta), jelenkor 60 (/hirek/cimke/jelenkor-60), méhes károly (/hirek/cimke/mehes-karoly), weiss jános (/hirek/cimke/weiss-janos), sz koncz istván (/hirek/cimke/sz-koncz-istvan), mészöly miklós (/hirek/cimke/meszoly-miklos), vilmos eszter (/hirek/cimke/vilmos-eszter), debüt (/hirek/cimke/debut), pécsi irodalmárok (/hirek/cimke/pecsi-irodalmarok), nagy imre (/hirek/cimke/nagy-imre), benke attila (/hirek/cimke/benke-attila), kortárs zene (/hirek/cimke/kortars-zene), darvasi lászló (/hirek/cimke/darvasi-laszlo), esterházy péter (/hirek/cimke/esterhazy-peter), itt vidéken (/hirek/cimke/itt-vedeken), nádas péter (/hirek/cimke/nadas-peter), takáts józsef (/hirek/cimke/takats-jozsef), körkérdés (/hirek/cimke/korkerdes), pinczehelyi sándor (/hirek/cimke/pinczehelyi-sandor), csorba győző (/hirek/cimke/csorba-gyozo), páfy eszter (/hirek/cimke/palyf-eszter), kukorelly endre

kiadás befejező kötetét sajtó alá rendező Szilágyi Márton Petőfi sajtós, a korban minta nélküli életpályáját emelte ki: azt a folyamatot, miképp lesz egy mezővárosi, nem nemes, szlovák etnikumú, de magyar identitású kereskedőcsalád gyermekéből a fővárosi irodalmi színtér alakító, meghatározó figurája néhány év leforgása alatt. A társalgás ezt követően a költővel kapcsolatban gyakran emlegetett „vátész-szerep” kérdésére terelődött, melynek kapcsán Kulín Ferenc Petőfi – nem elsősorban konkrét politikai értelemben vett, sokkal inkább személyes-költői világképként megfogalmazott – keresztényi küldetésstudatát, az emberiség javáért az életét áldozó poéta alakját vázolta fel. Szemben az olyan – főképp Pándi Pál nagyszabású Petőfi-monográfiájára (1961) jellemző – interpretációkkal, melyek az életrajz és életmű teljes egymásra vonatkozhatóságából, a versek világképi egységéből indultak ki, Kulín Ferenc hangsúlyozta, hogy irodalomértelmezőként külön érdemes kezelni Petőfinek a kora politikai eseményeire reagáló verseit és a természethez való viszonyáról árulkodó alkotásait, mint amilyen *A hegyek közt* (1848) című költemény is.

A beszélgetés következő kérdésköre Petőfi népiességének újragondolása – mint Margócsy István fogalmazott, „a magyar irodalomtörténet legkeményebb diója” – volt. Ennek kapcsán Margócsy a népköltés Petőfi-kori fogalmának nehéz megragadhatóságáról, többjelentésű voltáról és a marxista irodalomtörténet általi kisajátítási kísérleteiről beszélt, kiemelve a Petőfi-recepció jellegzetes romantika-ellenességét (Gyulai Páltól egészen a marxista kritikáig), mellyel párhuzamosan a népiesség (vagy ahogy egykoron hívták: „plebejus demokratizmus”) felértékelése voltaképp „megmentette” a romantikus líra egynémely vonását. Ratzky Rita pedig e kérdéshez hozzászólva a magas irodalom és a népi kultúra közötti átjárás jelenségére hívta fel a figyelmet, utalva arra, hogy Petőfi nem egy költeménye, mintegy népdalként, már saját korában elterjedt a nép körében. A továbbiakban szó esett még Petőfi tárgyi hagyatékáról és az életmű múzeumpedagógiai meglevenítésének lehetőségeiről, valamint az idén megjelent, Margócsy István által szerkesztett *Petőfi Sándor emlékezete* című szemelvénygyűjteményről, mely az életmű recepciójának történetét mutatja be. Molnár Krisztinának a kötet célcsoportját illető kérdésére Margócsy azt válaszolta, hogy valószínűleg nem fogják túl sokan elolvasni a könyvet, ugyanakkor az irodalmár szakmának – különösképp a befogadásesztétika térhódítása óta – bizonyosan szüksége van ilyen jellegű gyűjteményekre.

A beszélgetés második részében Molnár Krisztina Petőfi istenképéről kérdezte Szilágyi Márton, mellyel kapcsolatban a költő kitűnő kutatója arra figyelmeztetett, hogy irodalmi művek és másodlagos források alapján nehéz következtetni történeti alakok személyes vallásosságára, ugyanakkor a szövegek elemzésében nagyon is van relevanciája az ilyen kérdéseknek, hiszen a kor embere a transzcendenshez való viszonyát, a körülötte lévő átfogóbb társadalmi változásokat leginkább a Biblia nyelvén keresztül tudta megragadni, s ez nagyban meghatározta a költészeti köznyelv működését is. Mindennek kapcsán Petőfi verseinek apokaliptikus hangnemét és metaforakészletét, valamint *Az apostol* (1848) című művet említette, melynek középpontjában voltaképpen az abszolútumhoz való viszony áll, valamint az Isten, király és zsarnok alakjának a főhős képzeletében történő összeolvadása figyelhető meg. Mindez el is vezetett a kerekasztal utolsó lényeges kérdéséhez, mely a „Petőfi mint romantikus alkotó” szintagmával foglalható össze. A Petőfi romantikus voltát övező konszenzuson túl érdemesnek tartom megemlíteni Kulín Ferenc izgalmas antropológiai koncepcióját, mely szerint – a német idealizmusból kiindulva – a romantika (esztétikai és éppúgy társadalmi-világképi) lényegét a szubjektum és objektum tökéletes egységében ragadhatjuk meg, s ott van vége a romantikának, mikor ez az egység megbomlik: esetlegessé, alkalmivá, illuzórikussá válik. S Kulín szerint ez a végpont a reformkori magyar értelmiség és Petőfi számára is elérkezett, legkésőbb akkor, amikor 1848 áprilisában azzal kellett szembesülnie, hogy Magyarország mozgásterét nem csupán a bécsi udvar akarátának, hanem a globális pénzügyi világnak is ki van téve, s bizonyos értelemben védtelen a külső erővel szemben.

Déli 12 óra előtt pár perccel vette kezdetét a konferencia első szekciója *Kor, kortársak* címmel. Az ülészak első előadója Rákai Orsolya, a BTK Irodalomtudományi Intézet munkatársa volt, aki Petőfi népköltői önpozicionálása és politikai tárgyú lírája kapcsán a politika és az irodalom diskurzusainak modern kori elkülönültségéről, az irodalmi szöveg és a valós politikai cselekvés egymásnak meg nem feleltethetőségéről beszélt, kitérve például Petőfi kiskunági követként való indulásának és sikertelenségének okaira, illetve a tömeggel való kommunikációt

(/hirek/cimke/kukorelly-endre), janus pannonius múzeum
(/hirek/cimke/janus-pannonius-muzeum), bősze ádám
(/hirek/cimke/bosze-adam), tudásközpont
(/hirek/cimke/tudaskozpont)

célzó versek és a népgyűlés mint modern politikai fórum újszerűségére. Gyimesi Emese, Szendrey Júlia életének kutatója a Szendrey-napló és Petőfi úti leveleinek 1847-es párhuzamos közlését vizsgálta előadásában, a részben Petőfinek és Jókai Mórnak köszönhető marketingstratégiákra és az ebből következő olvasatokra helyezve a fókuszot. Vaderna Gábor, az ELTE BTK docense pedig Petőfi és Arany János levelezéséből kiindulva elemezte kettőjük eltérő népiesség/népies irodalom-konceptióját, majd pedig a *János vitéz* (1844) és a *Toldi* (1847) hagyománytudatának és -használatának összehasonlításával világította meg, hogy Petőfi írásmódját inkább a (szinte válogatás nélkül beemelt) népi, magas és populáris irodalmi hagyományelemek rétegzettségére, Arany művét pedig egyfajta hagyomány-rekonstrukciós vízió jellemezte. A szekció utóbbi két előadásához hozzászóló Rákai Orsolya Szendrey Júlia munkássága kapcsán a napló mint a korszakban átalakuló, fiktívizált műfaj újszerűségét hangsúlyozta, Arany és Petőfi eltérő népiesség-fogalmára nézvést pedig azon összefüggésre hívta fel a figyelmet, hogy a népiesség problémája – szemben a 18–19. század fordulójának e tárgyú diskurzusaival – náluk válik elsődlegesen irodalmi-esztétikai kérdéssé.

A szekció utáni hosszabb szünetben a szervezők szendvicsebéddel kedveskedtek a konferencia résztvevőinek – de ahogy a szendvicsek is hamar fogytak, az étkezésre szánt idő is rémületes gyorsasággal eliramlott, így némi késéssel, de kezdetét vette a *Klasszikus Újraolvasva* című szekció. Balogh Piroska, az ELTE BTK docense Petőfi *Felhők*-ciklusának (1846) nyújtotta kimerítő elemzését, a cím többértelműségére, a 66 számozott költemény motívumhálójára és művelődéstörténeti párhuzamaira is rámutatva. Török Lajos, a KRE BTK docense *A nap verse* címmel tartott előadást Petőfi *Nemzeti daláról* (1848), hosszasan elemezve a vers egynemely sorának megjelenését Fehér Béla *Kossuthkifli* (2013) című regényében, s párhuzamokat hozva a 19. század sajtójából a vers részleteinek társadalmi használatára, kisajátításaira és inautentikus kontextusok közé helyezésére. Végül Z. Kovács Zoltán, a MATE kaposvári campusán működő Anyanyelvi és Gyermekműveltségfejlesztési Tanszék tanszékvezető docense az 1883 óta kötelező olvasmányként funkcionáló *János vitéz* iskolai szerepét elemezte, leginkább a hivatalos irodalomtankönyv által megteremtett irracionális elvárásrendszer kritikájára hívva föl előadását, a mű olvasási horizontjainak (népmese, romantika, gyermekirodalom stb.) átgondolatlan összemosisát véelve felfedezni a tanterv koncepciójában. A kérdésszekcióban az irodalmi művek „nem autentikus” használatai kerültek a középpontba, illetve annak a kissé elkedvetlenítő tapasztalatnak a megfogalmazása, hogy bár körütekintő és kifejtett kritikáját adhatja az irodalomtörténeti kutatás a jelenkori irodalomoktatásnak, nehéz olyan konstruktív javaslatokat megfogalmazni, amelyek elképzelhetőek volnának az oktatási rendszer átfogó, strukturális megreformálása nélkül.

A konferencia utolsó szekciója az *Utóélet* címet viselte, melynek első előadója Cserhalmi Zsuzsa középiskola tanár volt, aki szabadon beszélve, érzelmetől sem mentesen adta a gyakran már óvodás gyerekek is tanított *Füstbe ment terv* (1844) didaktikai elemzését, érvényt szerezve annak a belátásnak, hogy a költemény leginkább a felnőtté válás tapasztalatának érzékeltetése szempontjából nyerhetné el igazán a (leginkább középiskolás) diákok figyelmét. Tari Lujza, a BTK Zenetudomány Intézetének nyugalmazott főmunkatársa Petőfi műveinek – igen korán megindult – megzenésítéseiről nyújtott adatgazdag körképet, s a szekció végén a közönség néhány alkotást is meghallgathatott a költő műveinek folklórhasználatára irányuló gyűjtésekből. Kalla Zsuzsa, a Petőfi Irodalmi Múzeum gyűjteményi főigazgató-helyettese Petőfi tárgyi hagyatékáról (többek között Orlai Petrich Soma Petőfi-festményeiről és az 1909-ben nyílt Petőfi Ház koncepciójáról), valamint általánosságban az írói hagyatékok múzeumi térbe komponálásának lehetőségeiről beszélt. Az ülészak, s egyben a konferencia utolsó előadója az ELTE BTK Filmtudományi Tanszék oktatója, Hirsch Tibor volt, aki arról beszélt, miért *nem* lehet jó filmet csinálni Petőfiről, leginkább filmdramaturgiai problémákat említve a költő alakját megelevenítő eddigi (*Föltámadott a tenger*, 1952; *Petőfi '73*, 1973; *Petőfi* tévésorozat, 1977) és ezt célba vevő leendő filmes alkotások kapcsán. A kérdésszekcióban ennek megfelelően nem lehetett tovább odázni azt a korábban is kerülgetett kérdést, hogy vajon milyen lesz a csillagászati összegből készülő bicentenáriumi összemzeti Petőfi-film – az ülészak előadói viszont e kérdésben leginkább csak szűkszavú, „reméljük a legjobbakat” típusú megnyilatkozásokat engedtek meg maguknak.

Összegezve, a konferencia előadásai számos újszerű nézőponttal és a Petőfi-recepcióban már korábban is feltűnt probléma továbbgondolásával gazdagították a költő életművének könyvtáryi szakirodalmát. Bízást számítva arra az optimális forgatókönyvre, hogy a kerekasztal-beszélgetés és az elhangzott előadások írott változatai – melyek az *Irodalmi Magazin* ez évi utolsó tematikus számában fognak megjelenni – nem csupán a szűkebb irodalmárszakmához, hanem a népeesebb olvasóközönséghez is közelebb tudják hozni Petőfi Sándor műveit.

(Fotók: *Petike Áron*; Bélyegkép: *Irodalmi Magazin*)

Petőfi Sándor-konferencia az *Irodalmi Magazin*nal

Helyszín: Károli Gáspár Református Egyetem, Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar

Időpont: 2022. november 11.

Az esemény részletes programja elérhető **itt** (<https://irodalmimagazin.hu/esemenyek/petofi-sandor-konferencia-az-irodalmi-magazinnal>).

2022-11-14 17:49:29 Ugrás a lap tetejére

Vissza a hírek rovathoz (/hirek)

JELENKOR
(/)

[kapcsolat \(/kapcsolat\)](#)

[impresszum \(/impresszum\)](#)

[RSS csatorna \(/rss\)](#)

[előfizetés \(/előfizetes\)](#)

[partnerek \(/partnerek\)](#)

[közhasznúsági jelentés \(/közhasznusagi-jelentes\)](#)

[közérdekű adatok - PArt projekt: #I. \(/dokumentumok/kozerdeku-adatok-part-projekt.pdf\)](#) / [#II. \(/dokumentumok/Invitation_for_bid-532-533-organization-events-final.pdf\)](#) / [#III. \(/dokumentumok/Invitation_for_bid_Artistic_Events.pdf\)](#)

ferling/webline
(<http://ferlingwebline.hu>)

(<http://www.nka.hu/>)

Nemzeti Kulturális Alap